
CARTES ALS EDITORS

Com mostra la història de la ciència, la discussió és un tret central dins del seu camp ja que el coneixement progressa fonamentalment gràcies a la llibertat de pensament. Els canvis científics depenen de la interrelació de molts factors (personals, polítics, econòmics, etc.) i també dels debats dels científics *dins* la mateixa àrea. Tots aquests factors són els que generen maneres diferents d'entendre el món i les nostres experiències.

Per això i des del primer número de la nostra singladura com a editors vam convidar, des de l'Editorial, el lector/a que volgués expressar la seva opinió a fer-ho, entenent que una revista que vol ser científica ha de ser completament lliure, amb capacitat crítica i oberta a la dissensió intel·lectual.

Arran de l'entrevista que vam fer al Dr. J. Coderch, publicada en el número anterior, els editors hem rebut aquesta carta que publiquem a continuació.

Carta del President de la S.E.P. amb motiu de l'entrevista al Dr. Joan Coderch

Revista Catalana de Psicoanàlisi, Vol. XXVIII/2

Estimats editors i companys,

L'aparició en el darrer número de la R.C.P. d'una entrevista al Dr. Joan Coderch, realitzada per la Dra. Blanca Anguera, ha estat motiu de preocupació per a molts companys de la nostra Societat, així com per a la Junta. En ella s'hi exposen opinions molt esbiaixades, com òbviament no podria ser d'una altra manera, donat que l'entrevistat té dret a donar la seva opinió personal de la psicoanàlisi i de la pròpia institució S.E.P. Però atès que es diuen mitges veritats, se n'accentuen algunes i se'n menyspreen d'altres, em veig en la responsabilitat, en tant que President de la nostra Societat, de fer algunes puntualitzacions i comentaris.

Primerament, vull deixar palès que durant molts anys m'he sentit, i crec que encara me n'hi considero, company i amic del Dr. Joan Coderch. A més de compartir la mateixa Societat, tenim inquietuds comunes com és la d'escriure i publicar treballs i llibres, tot i que els seus superen amb escreix les meves aportacions. De fet, ell és l'autor del pròleg d'un dels meus llibres. I quan ell va publicar un dels seus darrers, va tenir la deferència d'avisar-me que no em demanava que li prologués, atès que el desenvolupament del seu pensament psicoanalític durant els darrers anys havia evolucionat en un sentit bastant diferent al meu; cosa que li vaig agrair sincerament, ja que, en efecte, aquest encàrrec m'hagués constituït un seriós compromís. És per això que no és sinó amb el meu disgust, que faig pública aquesta rèplica.

El Dr. Coderch té un grat i elogiós record per als primers psiquiatres amb els quals es va iniciar en la professió, així com per als primers autors estrangers que va començar a estudiar. Però això contrasta amb l'absència del més mínim reconeixement pels mestres amb els quals es va formar durant molts anys i amb els quals posteriorment va compartir societat científica a la S.E.P. L'absència es fa més clamorosa en tractar-se d'una entrevista realitzada en un òrgan de la S.E.P. És més, de les seves paraules se'n dedueix que els hauríem de considerar com els responsables del tipus d'institució "kleiniana" equivalent a tancada, jerarquitzada i autoritària que varen crear. Opinió que, no només jo, sinó molts companys que han manifestat el seu malestar al respecte, no comparteixen.

No hi ha dubte que la S.E.P., com tota institució psicoanalítica i com tota institució, ha tingut les seves deficiències i excessos. Però també ha tingut un desenvolupament de 50 anys com a membre de l'Associació Psicoanalítica Internacional, que acabem de celebrar fa poc, on la participació dels seus membres en organismes i congressos internacionals, publicacions i activitat professional dins i fora del divan (més endavant tornaré a aquesta qüestió) és una realitat.

El Dr. Coderch aprofita la pregunta de l'entrevistadora, Blanca Anguera, sobre un article del Dr. O. Kernberg en el qual critica les institucions psicoanalítiques que infantilitzen els seus estudiants i coarten la seva creativitat. Com que és una pregunta feta immediatament després d'haver expressat la seva opinió sobre la nostra institució com una Societat de pensament monolític kleinià, se'n dedueix que aquestes crítiques són especialment aplicables a aquesta precisament per aquestes suposades característiques. Quan en realitat la crítica d'O. Kernberg, qui dit sigui de pas valora i respecta moltes de les aportacions del pensament post-kleinià, està referida a totes les institucions psicoanalítiques en general. A propòsit de Kernberg, cal assenyalar una altra de les mitges veritats que deixa anar el Dr. J. Coderch: menciona la conferència que aquell va donar a la nostra Societat el passat mes de novembre, quan va dir que "la meitat" dels psicoanalistes americans són "relacionals", recolzant d'aquesta manera, el Dr. Coderch, la seva idea de l'avenç d'aquesta tendència que ell defensa. Però el que el Dr.

Coderch no diu és que Kernberg ho va dir com un motiu de preocupació, ja que la seva conferència consistia precisament en una crítica a la psicoanàlisi relacional, a més del pensament neo-bionià.

Una altra de les crítiques que emet el Dr. Coderch és quan la Dra. B. Anguera li pregunta per què creu que “la psicoanàlisi és tan conflictiva”. En el context de l’entrevista i per la contestació, és obvi que la pregunta està dirigida al conflicte de les institucions psicoanalítiques, però de manera específica, la pròpia, de la qual ambdós són membres, la S.E.P. La contestació del Dr. Joan Coderch és com a mínim sorprenent per la seva contundència i nitidesa ja que, sense donar lloc a dubtes, diu: “és una disciplina en què els interessos econòmics hi són sempre presents”. Els interessos de qui, ens preguntarem? Doncs dels analistes didàctics, respon el Dr. J. Coderch, que volen assegurar-se els tractaments psicoanalítics amb persones aspirants a psicoanalistes, i per tant han de restringir l’accés a aquesta condició. Però no només són econòmics els mòbils dels psicoanalistes didàctics, afegeix, sinó de prestigi i possessió d’àmplies parcel·les de poder. Enfront d’aquest excés, ell aconsella limitar el número d’anàlisis didàctiques. Deixant de banda tan seriosa acusació dirigida a tots els analistes que s’han dedicat a la formació d’altres psicoanalistes a la nostra Societat (tot i ser ell mateix analista didàctic, tot i que se sobreentén que la crítica no l’afecta), de nou s’aprecia una distorsió de la veritat de les coses. El Dr. Coderch pot saber que aquest possible risc està regulat a les Normes de Formació de Psicoanalistes de l’Institut de Psicoanàlisi de Barcelona des de fa anys, en limitar el número de casos d’anàlisi didàctica que pot dur un psicoanalista didàctic.

Enfront del perillós risc de cedir a la temptació de dedicar-se exclusivament a l’ensenyança i transmissió de la psicoanàlisi (ningú no nega els riscos, però no que siguin absolutament inevitables), o simplement a la psicoanàlisi, el Dr. Coderch recomana que els analistes treballin a les institucions públiques, com si es tractés d’alguna cosa aliena als membres de la S.E.P., excepte en el seu cas i en els joves que sí que han superat tal temptació. El Dr. Coderch tampoc no ha pogut evitar aquí el recurs a les mitges veritats. Efectivament, un considerable número de membres de la S.E.P. treballa a les institucions públiques des de fa molts anys i no només els joves. El que subscriu aquest text, que no pot considerar-se precisament entre els joves, va treballar durant trenta anys en l’àmbit públic. Més de quinze en funcions de director d’un Centre de Salut Mental, i quasi tants altres com a supervisor i consultor. Podria donar molts exemples, de companys amb una llarga carrera professional a l’assistència pública i a la universitat. Un nucli de membres psicoanalistes de la S.E.P. va iniciar la formació de psicoterapeutes fa vint-i-cinc anys, del desenvolupament posterior del qual va sorgir l’Associació Catalana de Psicoteràpia Psicoanalítica. Des de fa tres anys s’està impartint a la Societat Espanyola de Psicoanàlisi, en conveni amb la Universitat de Barcelona, un Màster per a Psicoterapeutes en la Xarxa Pública...

No entro a valorar o discutir altres qüestions que ell afirma d'una manera tan categòrica, dogmàtica?, com el seu rebuig de la teoria de les pulsions, o del complex d'Èdip o si el descobriment de la realitat psíquica per Freud va ser l'inici de la decadència de la psicoanàlisi i no un descobriment. No és aquest el lloc per a discutir-les, ja que s'ha de fer d'una manera seriosa, com correspon, en el si d'una societat científica, i per a la qual cosa els diferents espais de la S.E.P. estan oberts.

Fetes aquestes puntualitzacions, cal preguntar-se, de quina societat psicoanalítica està parlant el Dr. Coderch? Certament, no de la Societat Espanyola de Psicoanàlisi, no només pel que acabo de dir sinó per l'argument més manifest de tots, el d'haver donat cabuda en una de les seves publicacions a les opinions del propi Dr. Joan Coderch.

Molt cordialment,

Antonio Pérez Sánchez
Barcelona, 26 d'octubre del 2011